

Differensial Hisoblash Qoidalari

Qoidalari

Differensial hisoblash - bu matematikada funksiyalar o'zgarishi va ularning o'zgarish o'zgarish tezligini o'rganadigan soha. Ushbu sohada differensiallash qoidalari muhim rol qoidalari muhim rol o'yinaydi. Ular bizga turli funksiyalarning hosila va differensiallarini differensiallarini hisoblashda yordam beradi.

by Mr.Davronov

Differensiallashning Mohiyati va Ahamiyati

Mohiyat

Differensiallash funksianing o'zgarish tezligini, ya'ni qiymatlar qanday qanday tezlikda o'zgarayotganini o'lchashga imkon beradi. U funksianing egri chizig'ining har bir nuqtasida o'zgarish tezligini tezligini ko'rsatuvchi eg'ilishni aniqlashda yordam beradi.

Ahamiyat

Differensial hisoblash fizika, muhandislik, iqtisodiyot, statistika kabi turli kabi turli sohalarda qo'llaniladi. Masalan, u tezlik, tezlanish, harakat, harakat, o'zgaruvchanlik, optimallashtirish, protsesslarni modellash va modellash va ko'plab boshqa amaliy muammolarni hal qilish uchun uchun ishlataladi.

Differensiallash Qoidalari

1 Doimiyning hosila

Doimiyning hosila nolga teng.
teng.

2 Darajali funksiyaning hosila

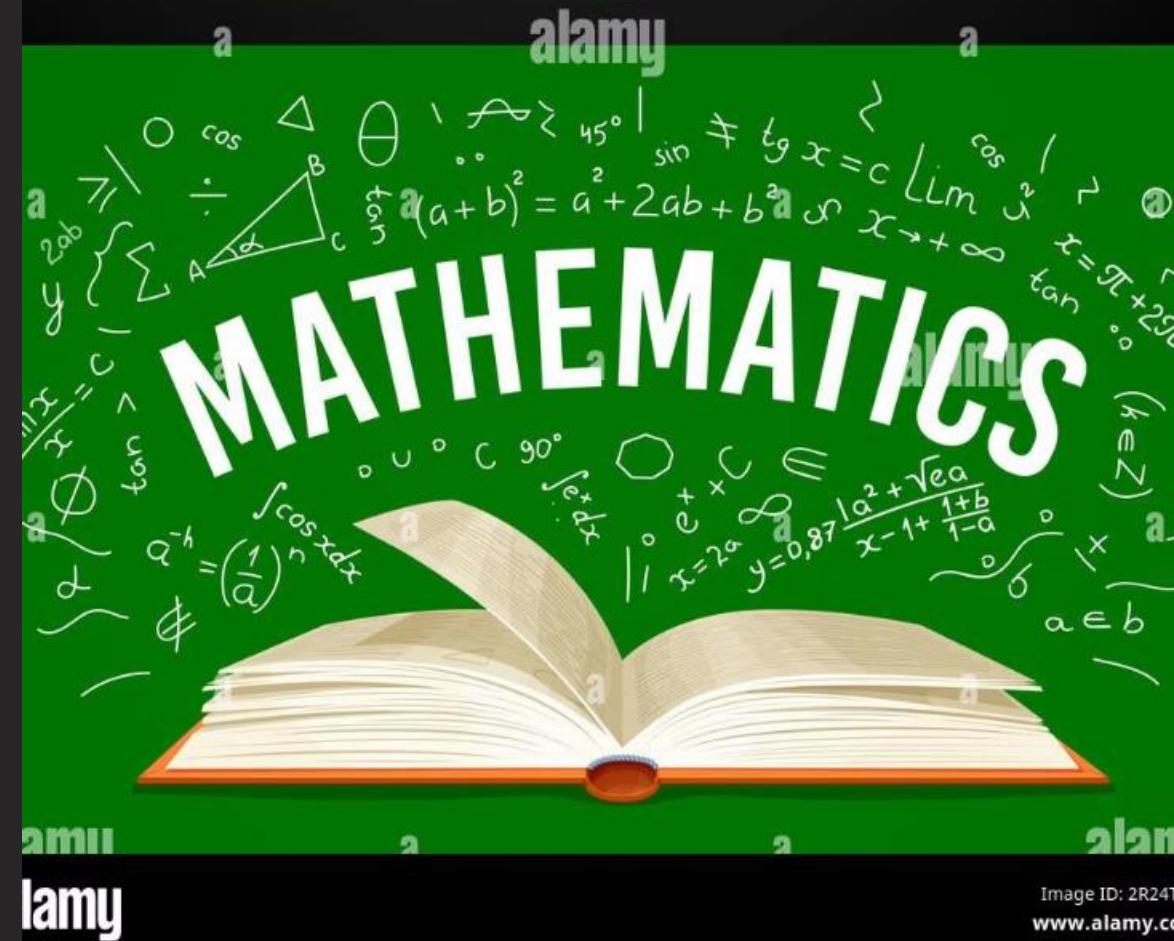
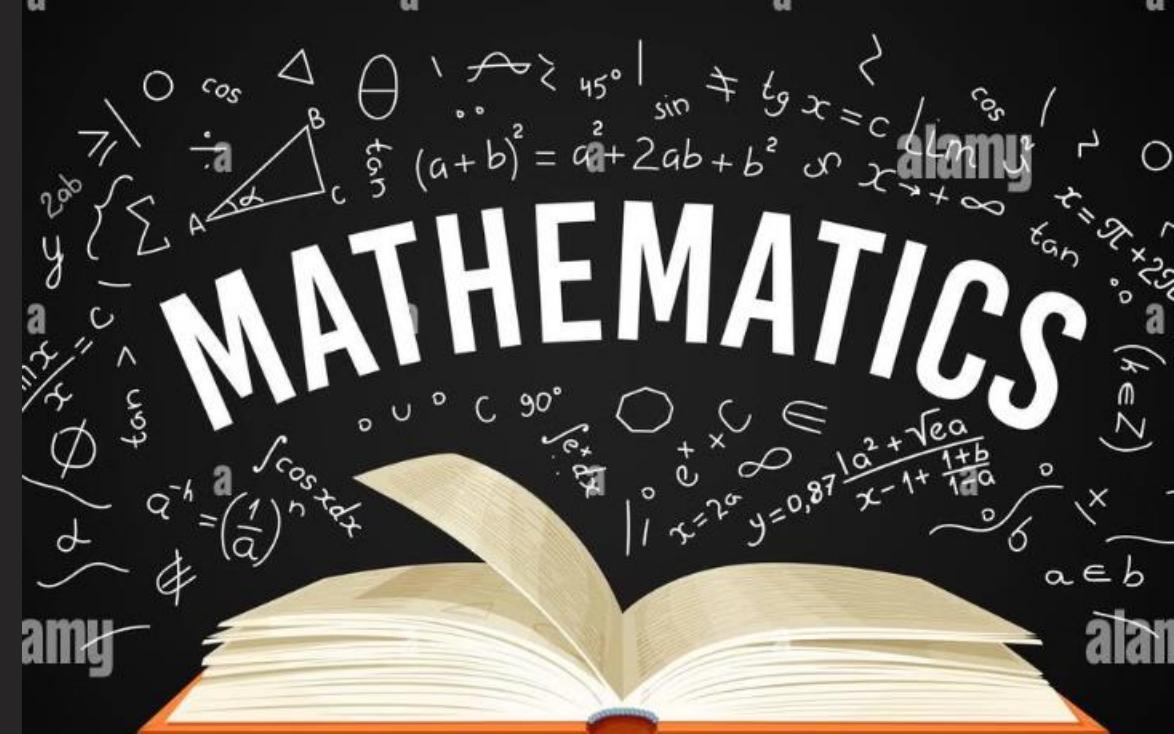
x^n funksiyasi uchun hosila
 nx^{n-1} ga teng.

3 Yig'indi va farqning hosila

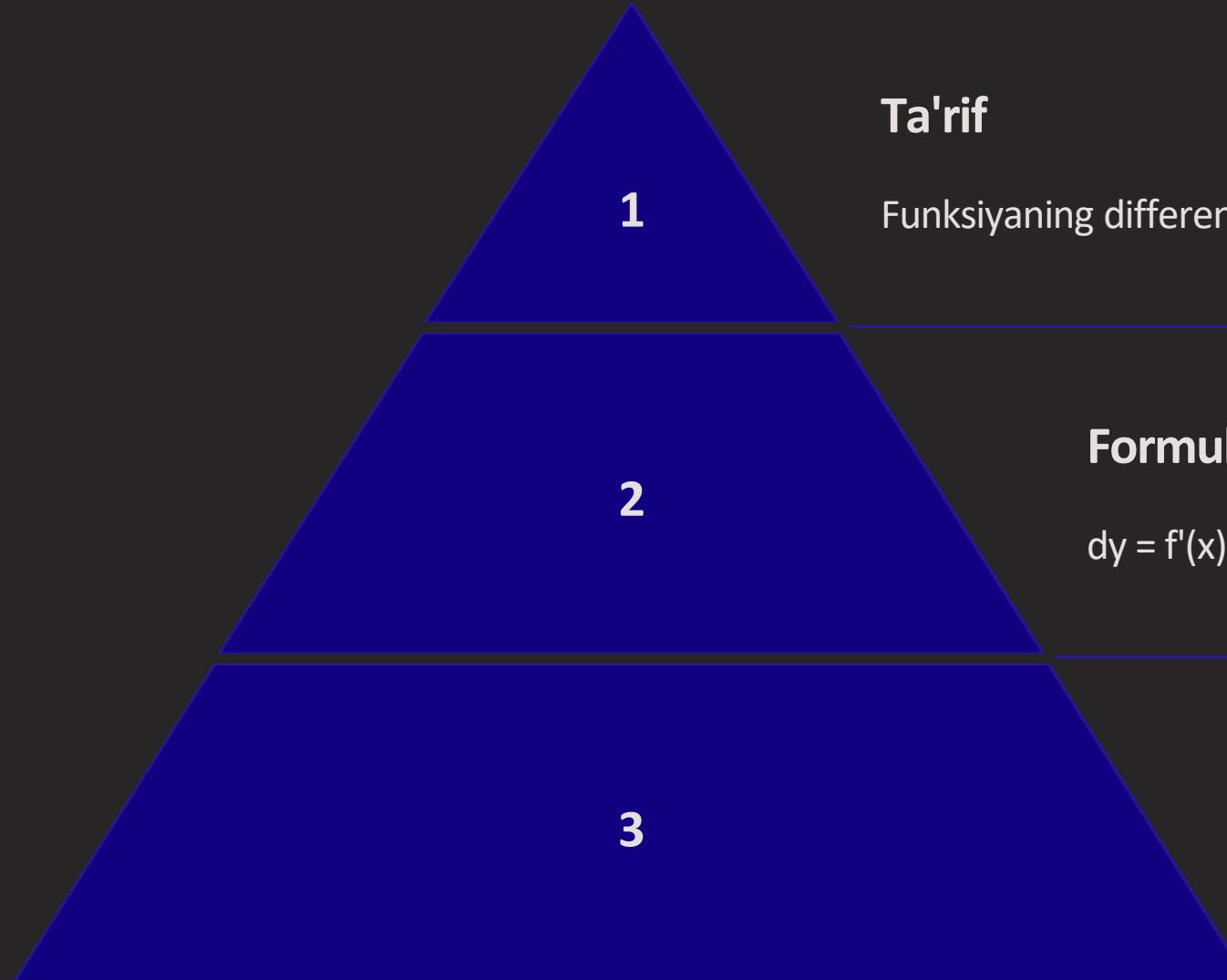
Uning hosila komponentlarining
komponentlarining hosilaga teng.
teng.

4 Ko'paytmaning hosila

Birinchi funksiyaning hosilaga
hosilaga ikkinchi funksiyani
qo'shish va ikkinchi funksiyaning
funksiyaning hosilaga birinchi
birinchi funksiyani qo'shish
natijasida hosil bo'ladi.

Funksiyaning Differensiali

Ta'rif

Funksiyaning differensiali - bu funksiyaning o'zgarishining taxminiy qiymati.

Formula

$$dy = f'(x) * dx$$

Qo'llanilishi

U funksiyaning qiymatini aniq hisoblash imkonini bo'lмаган holatlarda
holatlarda uning qiymatini taxminiy hisoblashda qo'llaniladi.

unity

Jesoncation

Natorwanent

Funksiyalarning Asosiy Differensiallash Qoidalari

Ko'paytma qoidasi

Ikki funksiyaning ko'paytmasining hosila
hosila birinchi funksiyaning hosilaga
ikkinchi funksiyani qo'shish va ikkinchi
ikkinchi funksiyaning hosilaga birinchi
birinchi funksiyani qo'shish natijasida hosil
hosil bo'ladi.

Bo'linma qoidasi

Ikki funksiyaning bo'linmasining hosila,
bo'linmaning hosilasini bo'lувchining
kvadrati bilan bo'lishga teng.

Zanjiri qoidasi

Murakkab funksiyaning hosila tashqi
funksiyaning ichki funksiya bo'yicha
hosilaga ichki funksiyaning hosila
ko'paytmasiga teng.

Murakkab Funksiyalarni Differensiallash

1

1-qadam

Ichki funksiyaning hosilasini topish.

2

2-qadam

Tashqi funksiyaning hosilasini topish.

3

3-qadam

Ichki funksiyaning hosilaga tashqi funksiyaning hosila ko'paytmasi
ko'paytmasi natijasini hosil qilish.

Funksiyaning Hosila va Differensiali O'rtasidagi Bog'liqlik

Hosila

Funksiyaning o'zgarish tezligini ifodalaydi.
ifodalaydi.

Eg'ilish

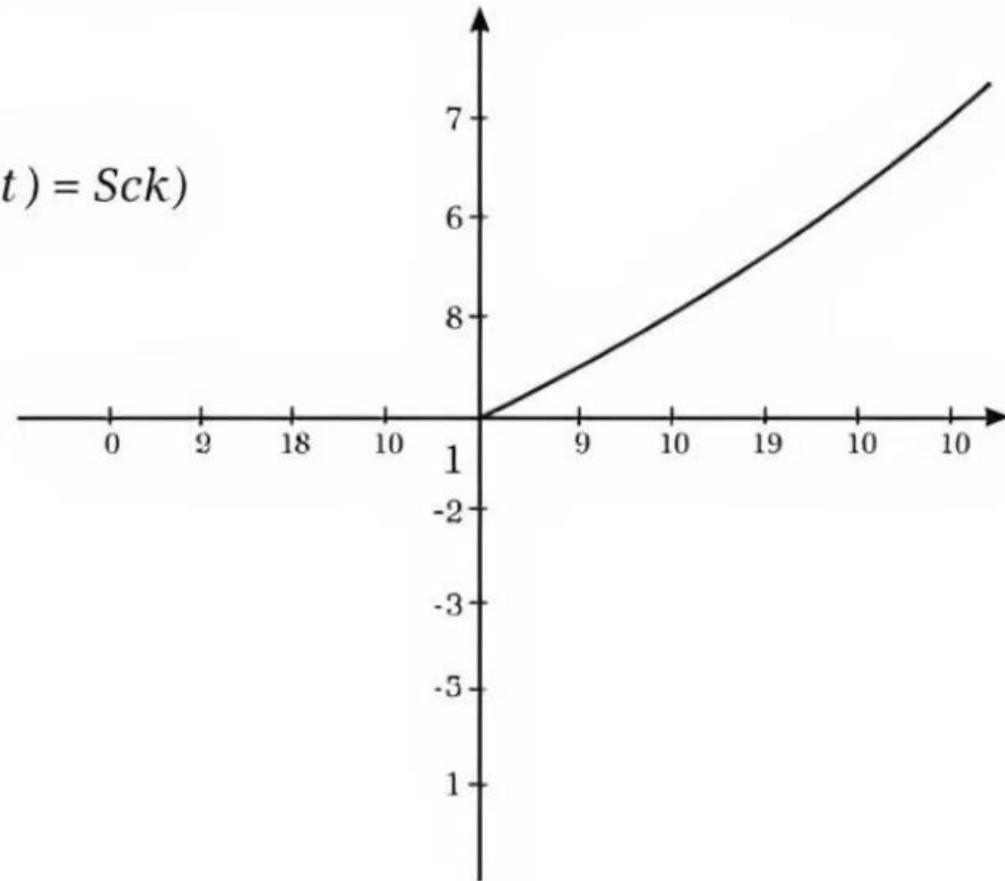
Hosila egri chiziqning har bir nuqtasida
o'zgarish tezligini, ya'ni eg'ilishni ko'rsatadi.
ko'rsatadi.

Differensial

Funksiyaning o'zgarishining taxminiy
qiymatini ifodalaydi.

rbieuclla-goob floud becorzadlos difiriec befloitiale

Boshlang'ich Funksiyani Topishda

Topishda Differensialdan Foydalanish

Foydalanish

1

Integrallash

Differensiallashga teskari jarayon. Bu funksyaning hosilasini bilib, asl funksiyani topishga imkon beradi.

2

Qo'llanilishi

U masofa, maydon, hajm va boshqa ko'plab kattaliklarni hisoblashda hisoblashda qo'llaniladi.

3

Misol

$f'(x) = 2x$ bo'lса, $f(x) = x^2 + C$, bu erda C - ixtiyoriy doimiy.

Find derivative.

$$y = A = 2x = +z(e)^3$$

$$\frac{1}{5} = 121 \times x + \frac{3}{a}$$

$$= 2 \times 21 + = (0)^3$$

$$2x + 2 \times \frac{1}{1} = 20$$

$$+ 5 = 125 = ch3)$$

$$= + (2 + 3hy \times b)^3$$

$$= 5 = 2 \times \frac{1}{1} = c(t+h; + e | 3)$$

$$2 = + (1 \times h = c2)^{\frac{21}{3}}$$

Differensialdan Mexanikada Foydalanish

1

Harakatni tahlil qilish

Tezlik va tezlanishni aniqlash.

2

Kinematika

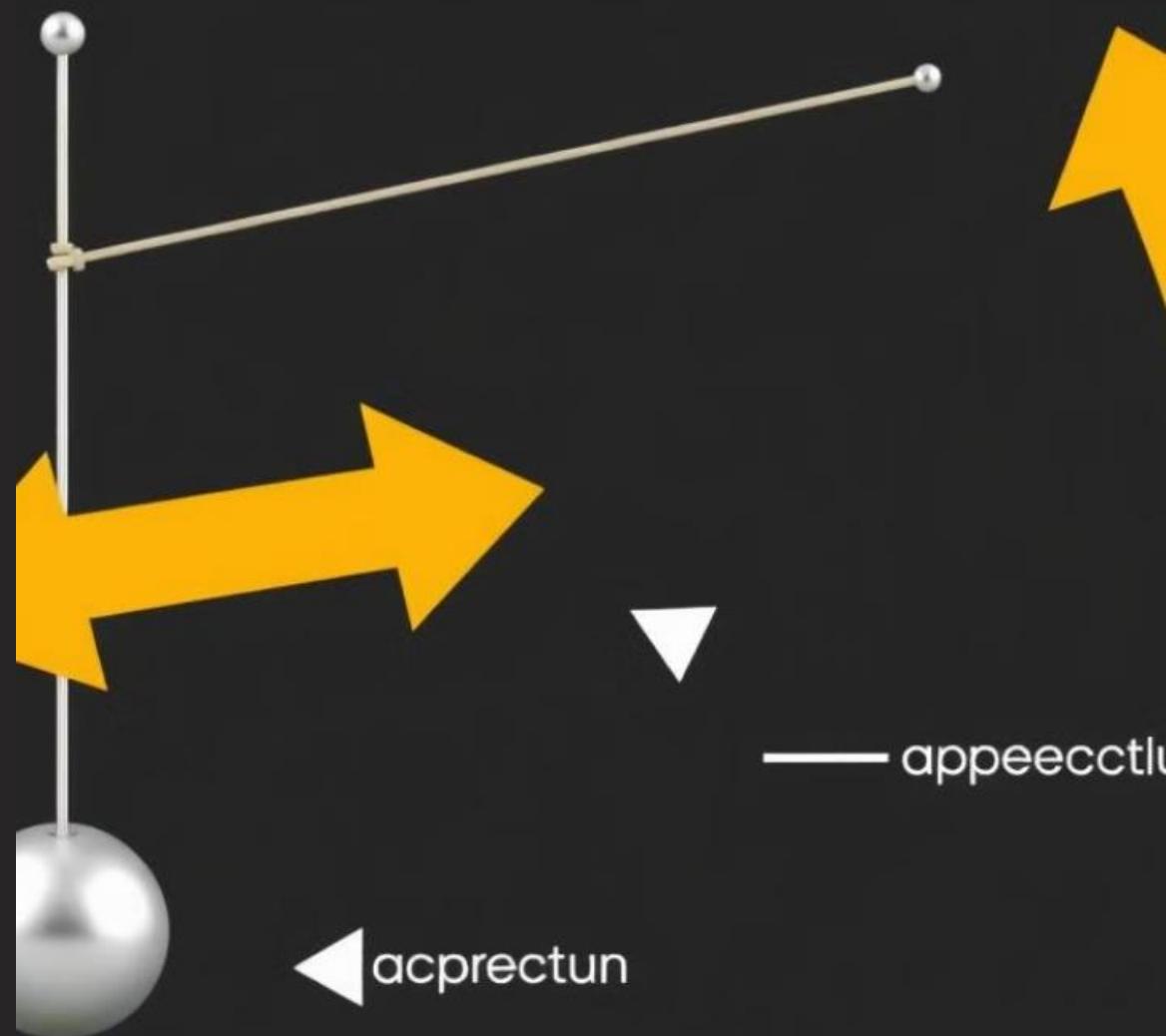
Harakatni tavsiflovchi tenglamalarni
chiqarish.

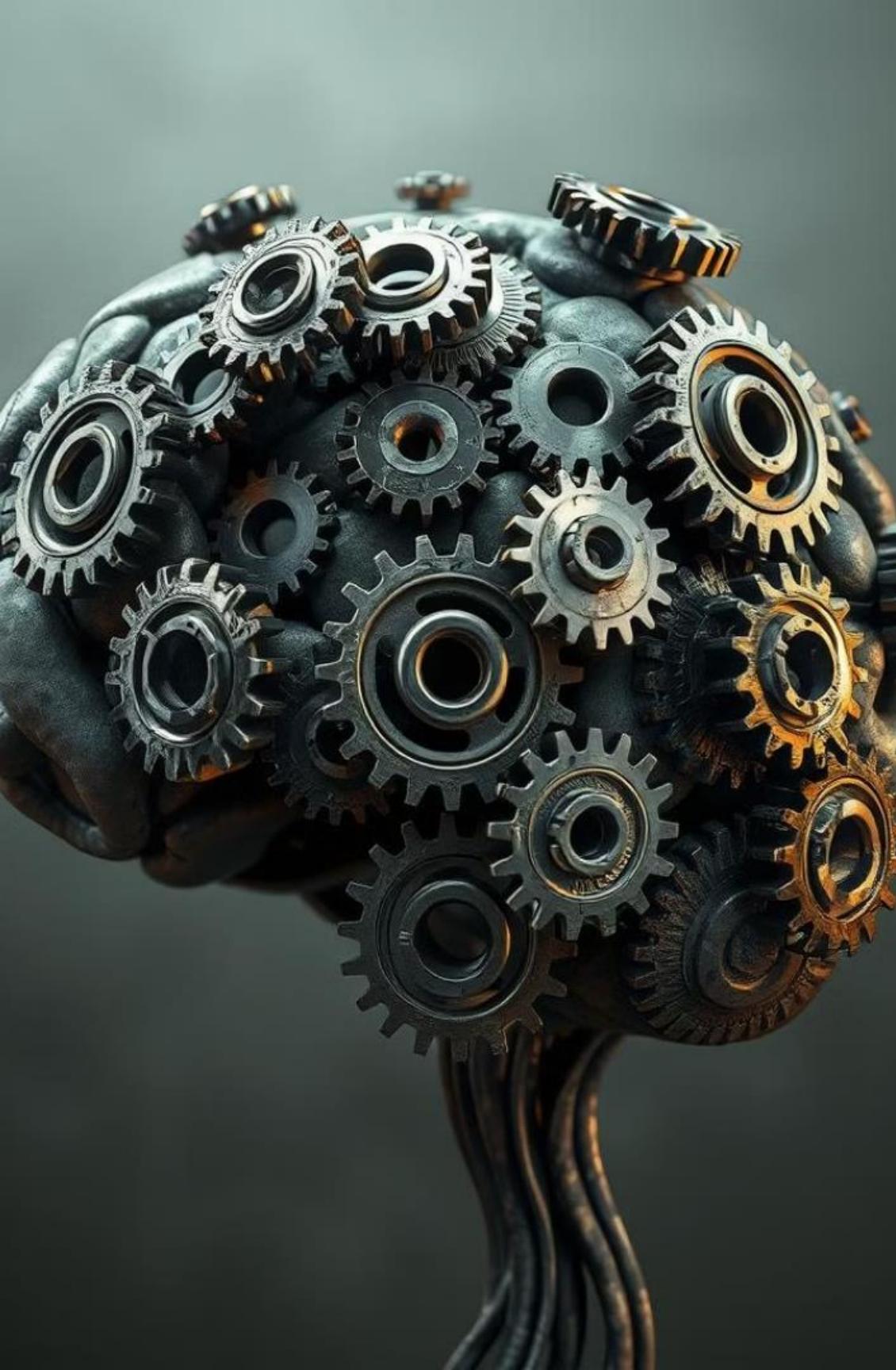
3

Dinamika

Kuchlarni hisoblash va ob'ektning
harakatini aniqlash.

Simple Pendulum

Xulosa va Yakuniy Fikrlar

Differensial hisoblash matematikada va turli sohalarda muhim rol o'ynaydi. U funksiyaning o'zgarish tezligini o'lchashga imkon beradi va shu orqali turli muammolarni hal qilishga yordam beradi. Differensiallashning mohiyatini chuqur tushunish va turli qoidalarni qo'llash bilim va amaliyotda muhim ahamiyatga ega.